

Vårbybron

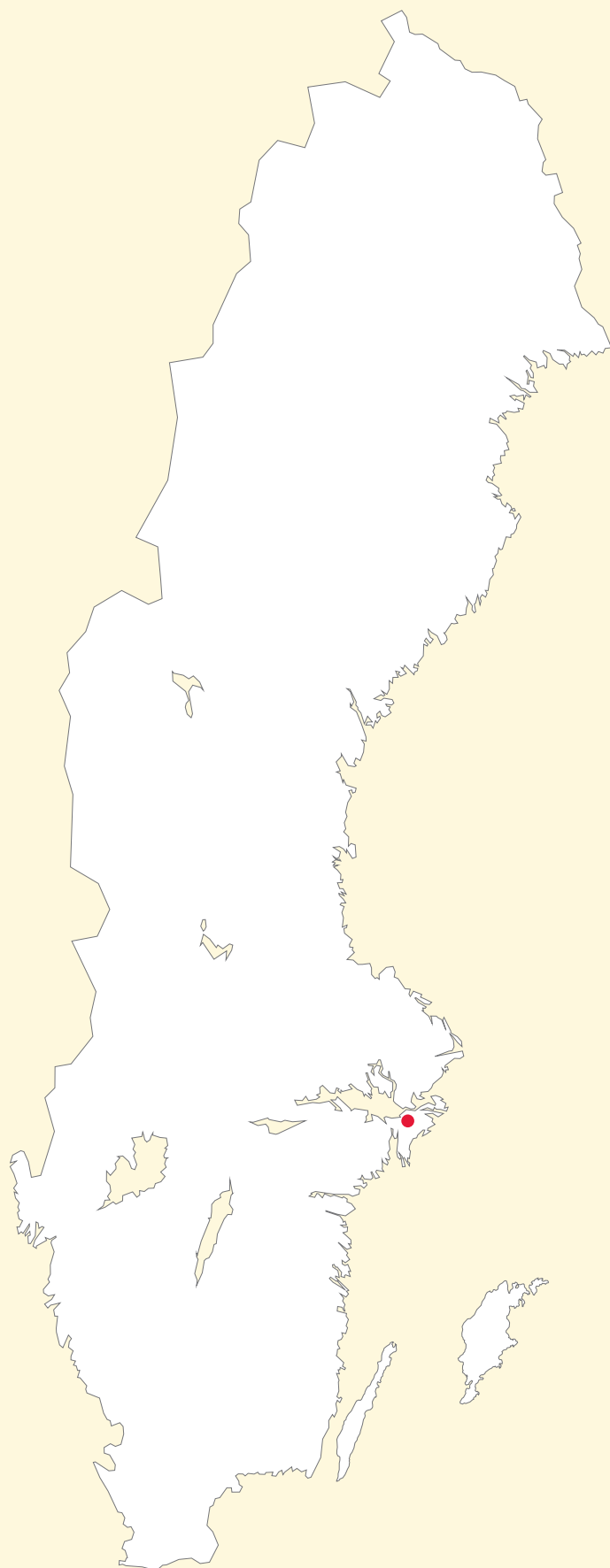
Marinarkeologisk utredning etapp 1 och 2

RAÄ-nr Huddinge 504 och 505
Huddinge socken
Botkyrka och Huddinge kommuner
Stockholms län
Södermanland

HÅKAN ALTROCK

SJÖHISTORISKA

SJÖHISTORISKA MUSEET
ARKEOLOGISK RAPPORT NR 2019:1

Vårbybron

Marinarkeologisk utredning etapp 1 och 2

RAÄ-nr Huddinge 504 och 505
Huddinge socken
Botkyrka och Huddinge kommuner
Stockholms län
Södermanland

HÅKAN ALTROCK

Sjöhistoriska museet
en del av Statens maritima och transporthistoriska museer

P.O. Box 27131
SE-102 52 Stockholm
Tel 08 519 549 00

www.sjohistoriska.se
www.maritima.se

Statens maritima och transporthistoriska museer
är miljöcertifierade enligt ISO 14001.

2019 Sjöhistoriska museet
Arkeologisk rapport 2019:1
ISSN 1654-4927

Layout: ETC Kommunikation
Omslagsbild: Patrik Höglund med Vårbybron
i bakgrunden (foto Mikael Fredholm)
Tryck: Elanders Sverige AB 2019

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt
Publik Licens 4.0 (CC BY),
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>.
Lantmäteriets kartor omfattas inte av
ovanstående licensiering.

Innehåll

Sammanfattning	6
Bakgrund	6
Syfte, metod och genomförande	8
Topografi och kulturmiljö.....	10
Tidigare undersökningar	10
Resultat	12
Utvärdering.....	14
Referenser	14
Tekniska och administrativa uppgifter	15
Bilaga	16
1. Fotolista	16

Sammanfattning

Statens maritima museer (SMM) har den 22–23 oktober 2018 genomfört en marinarkeologisk utredning etapp 1 och 2 vid Vårbybron. Under utredningen dykbesiktigades sonarindikationerna

RAÄ-nr Huddinge 504 och 505. Dessutom upptäcktes ytterligare två indikationer med sonar som undersöktes av dykande arkeologer. Ingen av indikationerna bedömdes som fornlämning.

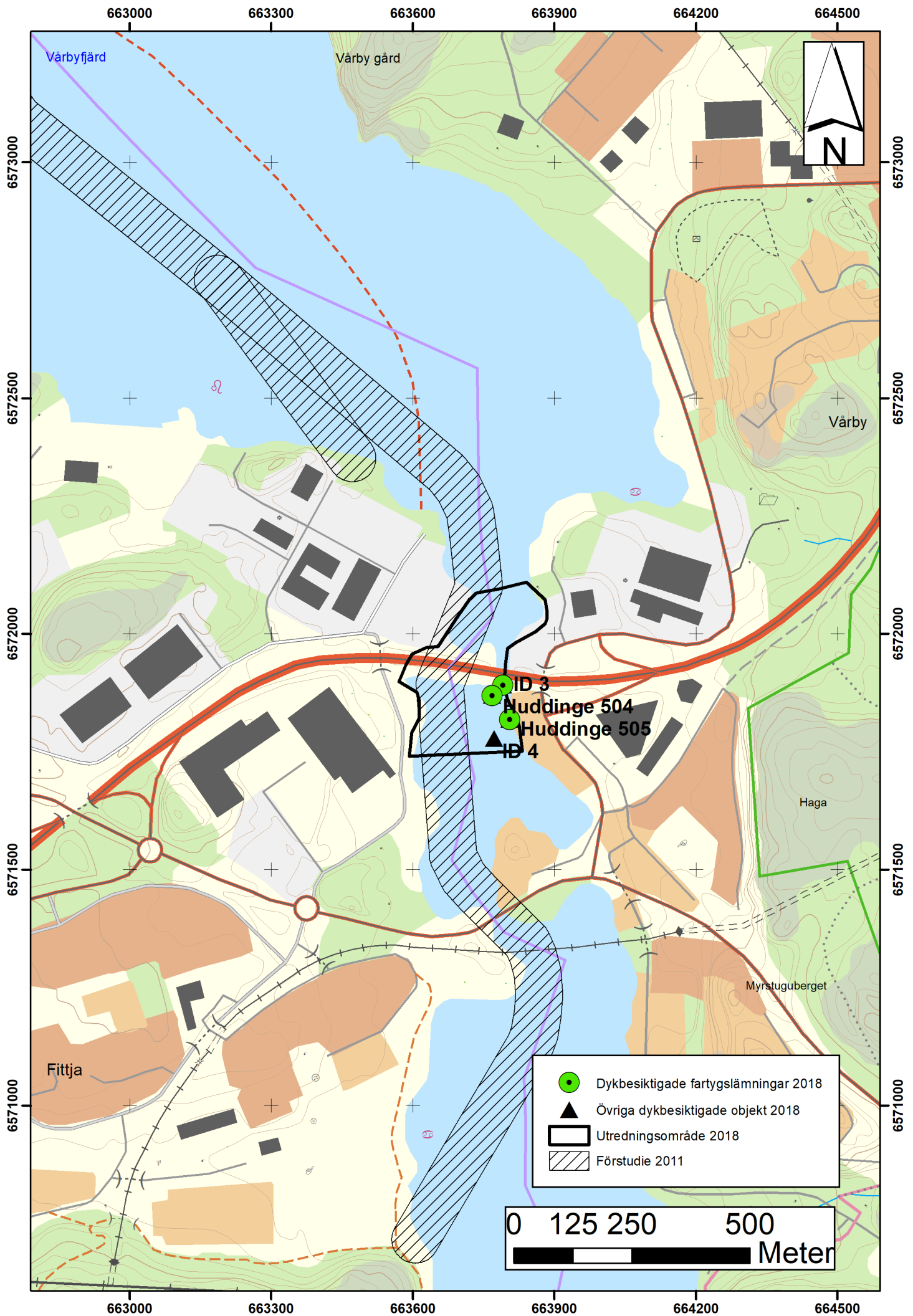
Bakgrund

Trafikverket planerar för att riva broar och ersätta dessa med nya broar inför den planerade lokaliseringen av väg 259, Tvärförbindelse Södertörn. Inom utredningsområdet för den marinarkeologiska utredningen finns tre fartygs-lämningar registrerade, RAÄ-nr Botkyrka 566, RAÄ-nr Huddinge 504 och 505. RAÄ-nr Botkyrka 566 kunde inte lokaliseras vid en förstudie som Sjöhistoriska museet utförde 2011 och visade sig sedan vara bärgad redan 1988. RAÄ-nr

Huddinge 504 och 505 påträffades med sonar 2010 inför förstudien 2011 (Fredholm & Hansson 2012).

Länsstyrelsen i Stockholms län gav SMM i uppdrag att fastställa status på sonarindikationerna Huddinge 504 och 505, som båda ligger inom det aktuella utredningsområdet. Dessutom skulle utredningen fastställa om det finns okända fornlämningar i området.

FIGUR 1. Översiktskarta över undersökningsområdet vid Vårbybron. GSD Terrängkartan, Lantmäteriet, licensierad CC0, bearbetad av Håkan Thorén och Mikael Fredholm, Statens maritima museer. Skala 1:10 000.

Syfte, metod och genomförande

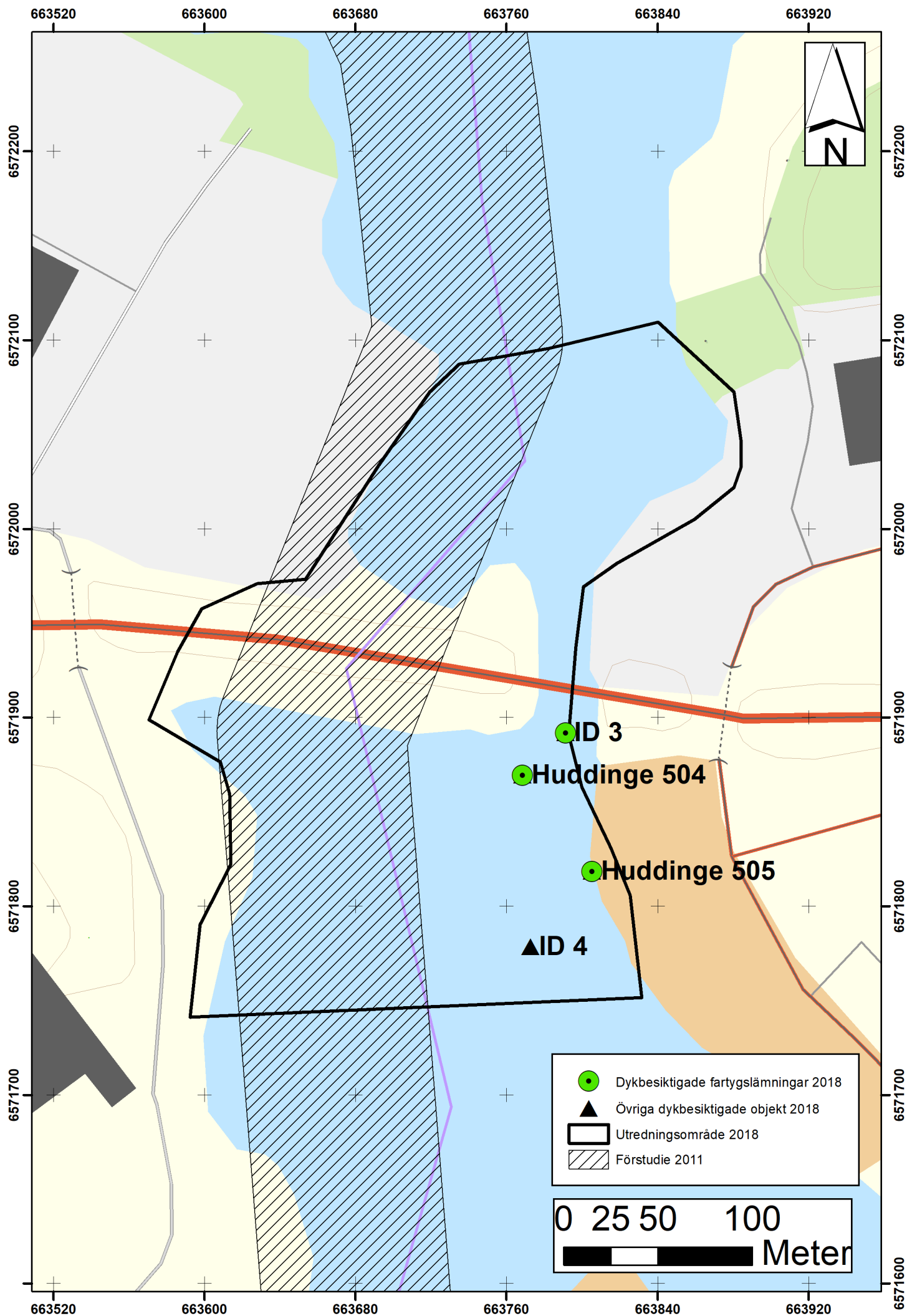
Syftet med den marinarkeologiska utredningen var att fastställa status på RAÄ-nr Huddinge 504 och 505 och undersöka om det finns okända fornlämningar inom området.

Det bedömdes att den västra delen av det nu aktuella utredningsområdet är tillfredställande arkeologiskt utredd i och med tidigare undersökningar 2011. Fokus lades således på dykbesiktning av RAÄ-nr Huddinge 504 och 505 samt att sonarkartera och dykbesiktiga eventuella ob-

jekt i den östra delen av utredningsområdet.

Fältarbetet inleddes med en sonarkartering både med släpsonar, Deep Vision (340kHz, 50 meters sökbredd) och med sidtittande ekolod Lowrance (455 kHz, 30–40 meters sökbredd). Därvid bojades de tidigare kända indikationerna Huddinge 504 och 505 ut tillsammans med två nya indikationer varefter de besiktigades av dykare.

FIGUR 2. Karta över undersökningsområdet samt sonarindikationer. GSD Terrängkartan, Lantmäteriet, licensierad CC0, bearbetad av Håkan Thorén och Mikael Fredholm, Statens maritima museer. Skala 1:2 500.

Topografi och kulturmiljö

Vid västra stranden i Fittjaviken har det legat ett tegelbruk som var i bruk fram till 1964. Genom Fittjaviken gick tung fraktrafik bland an-

nat till nämnda tegelbruk och det vid Hamra med sand och därifrån med tegel (Sundström 1982: 191).

Tidigare undersökningar

På grund av planer på att anlägga två parallella spillvattenledningar från Ekerö till Slagsta i Botkyrka genomförde Statens Maritima museer 2011 en arkeologisk förstudie längs

ledningssträckningarna. Denna förstudie berörde bland annat nuvarande undersökningsområde (Fredholm & Hansson 2012).

FIGUR 3. Sonarbild över indikationerna inom undersökningsområdet. Bearbetad av Mikael Fredholm, Statens maritima museer.

Resultat

Vid utredningen lokaliserades indikationerna Huddinge 504 och 505 med sonar. Dessutom påträffades ytterligare en fartygslämning vid kanalen under bron (ID 3) samt en indikation som bedömdes som tillräckligt intressant för

att dyka på (ID 4). Framför allt på grund av lämningarnas nedbrytningsgrad, men även på grund av moderna detaljer så som vantskruvar och färg bedömdes inga av de indikationer som döks på utgöra fornlämning.

ID	N	E	Lämningstyp	Antikvarisk bedömning
3	6571891	663791	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen fornlämning
4	6571779	663772	Naturbildning	Ingen fornlämning
Huddinge 504	6571870	663768	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen fornlämning
Huddinge 505	6571817	663804	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen fornlämning

ID 3

En motorbåt av trä, sannolikt från mitten av 1900-talet. Inombordsmotor kvar i vraket.

Ingen fornlämning.

ID 4

Kant/vall i botten. Trädgren 2 meter lång.

Huddinge 504

Vrak efter en träskuta. Ca 30 meter lång. Har varit riggad. Vantskruvar hänger fortfarande från relingen. Synlig vit målarfärg på relingen.

Vantskruvarna, mängden järnbultar och bevarandegrad indikerar att detta inte är någon fornlämning.

Huddinge 505

Vrak efter träskuta, ca 20 meter lång. Akterspegel med roder. Mindre träcka stående i vraket. Möjlig skeppsjolle? Mängden järnbultar och

lämningens bevarandegrad gör att vi inte bedömer detta som fornlämning.

FIGUR 4. Indikation 504. Foto: Patrik Höglund, Statens maritima museer.

FIGUR 5. Indikation 505. Foto: Patrik Höglund, Statens maritima museer.

Utvärdering

Utredningen kunde utföras enligt undersökningsplanen med dykbesiktning som kunde fast-

ställa att ingen av indikationerna utgör fornlämn-
ning.

Referenser

Tryckta källor

Fredholm Mikael & Hansson, Jim (2012). *Spillvattenledning Ekerö–Botkyrka*. Stockholm: Statens maritima museer.

Sundström, Erik (red.) (1982). *Botkyrkabygd: från Mälarstrand till Österhav*. Tumba: Botkyrka kulturnämnd

Kartor

Lantmäteriet, GSD Terrängkartan

Tekniska och administrativa uppgifter

Statens maritima museers (SMM) dnr: 5.3.1–2018–1039

Länsstyrelsens dnr, beslutsdatum: 431–29460–2018, 2018-09-25

SMM projektnr: 2081156

SMM projektledare: Håkan Altrock

Orsak till utredningen: Projektering av ny bro

Uppdragsgivare: Trafikverket

Undersökningstyp: Marinarkeologisk utredning

Undersökningstid: 2018-10-22 till 2018-10-23

Utredd yta: 6,9 hektar

Plats/Fastighet: Fittjaviken

Socken: Huddinge

Kommun: Huddinge

Län: Stockholm

Landskap: Södermanland

Koordinatsystem: Sweref 99 TM

Koordinater för utredningens sydvästra hörn: N 6571741, E 663602

Vattendjup: Max 8 m

Dokumentationshandlingar:

Rapporten förvaras digitalt på Riksantikvarieämbetets webbplats Forndok.

Övriga handlingar förvaras på Sjöhistoriska museets arkiv i Stockholm.

Digitalt dokumentationsmaterial: Video, stillbildsfotografier och digitala ritningar förvaras digitalt på Statens maritima museers servrar. Samtlig lagring är redundant och backupkopior förvaras på fysiskt skild plats från huvudlagringen. Hårdvaran till lagringen byts ut med 3 till 4 års mellanrum för att upprätthålla feltolerans och rätt lagringskapacitet. Vid den digitala hanteringen av dokumentationsmaterialet och rapportframställningen har följande programvaror använts: Esri ArcMap, Microsoft Word, Photo Shop, Deep View m.fl.

Fotografier: 3 st fotografier arkiveras i databasen PRIMUS på Statens maritima museer. Fotonr: Fo 223255DIG- 223257DIG.

GIS/mätdata: arkiveras på Statens maritima museers servrar.

Fynd: Inga fynd tillvaratogs

Deltagarförteckning SMM

Personal i fält:

Håkan Altrock, Mikael Fredholm, Patrik Höglund

Bilaga

Fotolista

Nr	Fo-nr	Fig. nr	Objekt & beskrivning	Fotograf	Datum
1	223255	Omslag	Patrik Höglund dyker	Mikael Fredholm	2018-10-23
2	223256	3	Indikation 504	Patrik Höglund	2018-10-23
3	223257	4	Indikation 505	Patrik Höglund	2018-10-23

Vårbybron

Statens maritima museer (SMM) har den 22–23 oktober genomfört en marinarkeologisk utredning etapp 1 och 2 vid Vårbybron. Under utredningen dykbesiktigades sonarindikationerna RAÄ-nr Huddinge 504 och 505. Dessutom upptäcktes ytterligare två indikationer med sonar som undersöktes med dykare. Ingen av indikationerna bedömdes som fornlämning.

SJÖHISTORISKA

Box 27131

102 52 Stockholm

Tfn: 08-519 549 00

www.sjohistoriska.se

ISSN 1654-4927